

2007-01-24

Från KI 200 Års essäsamling:

Studentlivet i våra hjärtan

Av Botgörarordens kvarvarande stiftare

Botgörarorden

Botgörarorden är en studentorden för Stockholmsmedicinare med syfte att ta till vara "Dygnsrytmen" och bildades 1957. Ett upprop från 13 stiftare gick i början av året till drygt hundratal kolleger. Svaret blev positivt och första sammankomsten kunde ske 23 februari 1957 med 128 deltagare i Medicinska Föreningens kårhus i Solna. Läs mer i denna essä om denna fantasitiska orden som firar sitt 51:e år i år. Essän är undertecknad av de kvarvarande 6 av de 13 stiftarna.

Lars O Boréus

Per-Ola Granberg

Bo Hjern

Gunnar Höglund

Ingvar Liljefors

Anna-Stina Malmberg

Studentlivet i våra hjärtan

Studenter har alltid blandat studierna med upptåg av olika slag. Spex, revyer, karnevaler, ordenssällskap - allt för att muntra upp ett kanske annars trist pluggande eller för att spegla företeelser i samhället värda att skämta med. Medicinare har av tradition en speciell humor, inte alltid begriplig utanför den egna kretsen, ofta odlad i studentföreningen. Stockholms studenter har ju inga nationer som i Uppsala och Lund, varför studentlivet upplevs i fakultetsföreningarna. För medicinarna innebär detta MF - Medicinska Föreningen.

MF hade sina föreningslokaler på olika platser i Stockholm, den senaste fram till 1954 i två våningsplan i huset på Norr Mälärstrand 12. Detta år stod det länge efterlängtade och planerade Kårhuset på Karolinska Institutets område i Solna färdigt. Den högtidliga invigningen och inflyttningen ägde rum i september. Inom klubbmästeriet var det sedan länge självklart att en så viktig händelse som att lämna de visserligen för små men så kära gamla inrökta lokalerna inte kunde försiggå obemärkt. Detta skulle minsann firas! Så beslöts att avfestandet skulle ske i dagarna (och nätterna) tre genom "Dygnsrytmen".

Den innehöll ett flertal av alla de aktiviteter, som förekommit under åren i MF:s klubblokaler: spex, utställning, open house, skutt mm. Dygnsrytmen inleddes med ett kalas för särskilt inbjudna, gamla styrelsemedlemmar, inspektorer och spexare.

Detta kalas kom att utgöra fröet till något som kunde binda samman generationer av medicinare. Att för dem, som lämnat studierna, under glada former uppleva gamla tider och för de yngre att ta del av studenttraditioner kändes värt att pröva en form för. Men också för de äldre att hämta inspiration av ungdomens lekar. Dygnsrytmen blev en succé och oförglömlig för dem som var med. Alla hade vi förstås föreningens legendariska och avhållna husmor Karin Morlin - "Mollan" - att särskilt tacka för detta.

Så låg detta frö och grodde för att i slutet av 1956 blomma ut i en tanke att grunda en studentorden för Stockholmsmedicinare med syfte att tillvarata det som vi upplevt under Dygnsrytmen. Några gamla spexarkompisar och likasinnade vidareutvecklade idén och på nyåret 1957 var stiftelseprocessen igång. Namnet Botgörarorden tedde sig genast som det naturliga och på några få månader hade formerna för ordens kommande liv växt fram. Ett upprop från 13 stiftare sändes i början av år 1957 ut till ett drygt hundratal kolleger som antogs vara intresserade. Svaret blev mycket positivt och Ordens första stora sammankomst kunde ske den 23 februari 1957 med 128 deltagare i Medicinska Föreningens kårhus på Solnavägen.

Stiftelseuppropet från 1957. Av de tretton stiftarna är i dag sex (artikelförfattarna) i livet.

Ärade Kollegal

Detta brev, vars typografiska tortfighet skulle kunna ge Dig visionen av en industrialiserad massupplysnings trista mekanism, är realliter ett lika ovanligt som personligt budskap, för vilket Du och ett fåtal andra blivit utsedda som mottagare, ett budskap, vilket likt en bågare, den räcker den törstande i öknen, vill skänka hugsvalelse åt Din av byråkratisk spindelväv strypta men frihetslångtande själ.

Du, som en gång gjort Dig känd för att icke försmå ett gott skämt eller en positiv middag, är oundgänglig för nedanstående höga syfte.

I dessa kalla februari-dagar pågår framfödandet av det Samfund, som skall samla befryndade sinnen ur f.d. stockholmsmedicinarens krets. Detta Samfund, som har till uppgift att verka för den obändiga glädjens palliation, har fått namnet Botgörarorden. Den skall bestå av medicinmän, vilka visat förmåga och villighet att öka munterheten hos sig själva och andra. Alla årgångar och breddgrader skola bli företrädde. Ordens verksamhet skall bestå i en sammankomst per år, vilken skall hållas å den av Orden instiftade botdagsafton, vilken infaller dagen före botdagen, vilken i sin tur årligen fastställs av Konungen. Denna sammankomst avser att sammanföra Botgörarna under utvecklande av den intensivaste livsglädje inom ramen för Ordens noggrant preciserade ritual. Sammankomsten ledes med pondus av den för året utsedde Stormästaren utan iakttagande av några som helst demokratiska former.

Du inbjudes härmed att ingå som Botgörare i Ordens I:sta grad. Genom intellektuell eller annan verksamhet till Ordens fromma kan Du komma i åtnjutande av högtidligt upptagande i högre grad. Sådan verksamhet är särskilt välkommen under födsloarbetet och kan exempelvis överantvaras via allmänna postverket. Dylig verksamhet kan bestå i förslag till mötesritual, ordenskväden, högstämde eller andra bidrag till sammankomstens program, heraldiska tankeexperiment, m.m.

Botdagsafton infaller enligt Konungens beslut i år redan den 23 februari. O.s.a. därför före den 12 februari till Dr. Ingvar Liljefors, Väpnargatan 1, Stockholm Ö.

Den högtidliga premiären äger rum å Medicinska Föreningens kårhus med middag till en kostnad av ca 20.- kr. Sedan svar ingått sändes vidare meddelanden så fort som möjligt.

PROSIT Botgörare!

Stockholm den 2 februari 1957

Jack Adams Ray	Ulf Hjelmquist
Carl-Gustav Bernhard	Bo Hjern
Lars-Olof Boreus	Gunnar Höglund
Arne Engström	Ingvar Liljefors
Carl-Jan Falkman	Anna-Stina Malmberg
Per-Ola Granberg	Berndt Malmgren
Per Wetterdal	

Botgörarordens idé och kärnan i strukturen

Botgörarordens idé är att samla dem som studerat vid Karolinska Institutet till årliga sammankomster, där olika generationer kan mötas under glada former. Orden tillkom när läkarutbildningen helt dominerade institutets utbildningar och flertalet deltagare har varit läkare. Deltagarna i ordens sammankomster benämnes *kusiner*. Kärnan i strukturen är en skämtsam variant av ett traditionellt ordensliv med gradgivning. Ceremonielet leds av Primus Botor, som biträds av Högbotsmannen, Bothållaren och ett flertal andra tjänstemän.

Bilden: Ordens 48:e Primus Botor (Uffe Hylin) i full ornat vid Botdagsafton år 2004

Den som vid en sammankomst gjort en god insats till övriga kusiners trevnad kan nästa år belönas med upptagning i högre grad och hyllas därvid med sång och övriga kusiners bifall. Även lång och trogen närvaro vid ordens möten belönas. Rekordet hålls av två kusiner som varit närvarande vid 47 av hittills 48 avhållna Botdagsaftnar!

Botåret

Orden är samlad endast en gång per år, på Botdagsafton. Denna inträffar dagen före Botdagen som inleder Botåret. Under de första 26 åren fanns Botdagen angiven i varje utgåva av den officiella almanackan. Varje kusin kunde därför under dessa år planera sitt ordensliv långt i förväg. Sedan ärkebiskopsämbetet avskaffat Botdagen har det i stället fallit på Primus Botor att bestämma datum som vanligen blir en lördag i mars. Kusinerna tillskrivs i förväg av Primus, som påminner dem om vikten av ett aktivt botande och kallar samman dem till den utsatta dagen. Botdagsafton är väl förberedd av Primus, som också bestämmer årets bot-tema, som anspelar på aktuella händelser med medicinsk anknytning. Temat inspirerar i viss mån händelserna under kvällen. Några exempel från gångna år är Miljöbot, Gröna-vågenbot, Alternativbot, Börsbot, Husläkarbot och Kvinnobot. Vart femte år firas Jubileumsbot med nostalgiska tillbakablickar. Kusinerna får då medtaga sin partner. Till sin hjälp i förberedelserna har Primus Botor ett informellt arbetande utskott bestående av ett antal kusiner av vilka de flesta tidigare uppburit Primus Botor-ämbetet.

Lokalerna för Botdagsafton har varierat. De första tio åren gick festen av stapeln i Karolinska Institutets aula, som hade en stor och bra scen. Sedermera har sammankomsterna också hållits i Medicinska Föreningens gamla lokaler på Norr Mälarstrand (det s.k. MAK, Medicinarnas Alimentära Klubb) och i den nya tillbyggnaden till kårhuset i Solna. Övriga gånger har Botdagsafton firats på olika ställen i Stockholm som Riddarhuset, Kungl. Slottet, Sällskapet och Stadshuskällaren.

Graderna

Botgörarordens grader utgår från medvetandets olika nivåer. En person som just har gjort sitt inträde i Orden kan knappast anses ha ens en lägsta grad av ordensmedvetande. Den nya kusinen får därför under det första året graden Botfärdig och tilldelas svart band. Sedan följer grader av stegrande klarhet: Comatös, Soporös, Somnolent och Adekvat. Färgerna i ordensbanden motsvarar graden av klarhet: violett, blå, gul och röd. Den högsta medvetandegraden är Lucid, en nivå som endast kan nås av den som varit ordens Primus/Prima Botor och som för detta mottagit Ordens vita band med årtal.

Botdagsafton

Kusinerna inställer sig med förväntan och i högtidsdräkt med ordensband och med de insignier man lyckats förvärva. Efter samling med ordensbrygd intar kusinerna sina platser. Tystnadsplikt råder under den inledande högtidliga processionen som inleds med att den Stora Ordensboken bäres in av fyra marskalkar varefter följer de Lucide, var och en med sitt vita årtalsband. Sist i processionen skrider Primus Botor fram till högsätet i praktfull kåpa med ordenskedja. Den musikaliska inramningen är under processionen en marsch, ursprungligen skriven för ett bröllop och som antagits som Botgörarordens festmarsch. Musik och sång spelar överhuvud taget en stor roll vid Botdagsafton och flera av de gamla medicinarvisorna sjunges unisont under ledning av sånganföraren, Botonalen. Repertoaren av traditionella studentsånger och Ordens egna visor har under åren utökats med nya sånger, bl.a. Ordens speciella punschvisa, som sjunges unisont.

Det rikhaltiga programmet under kvällen var från början strängt reglerat men har med åren lättats upp och nya inslag har tillkommit. När förtjänta kusiner upptas i en högre grad och dekorerats av Primus sker detta medan en för graden speciellt utformad visa avsjunges. Bland återkommande inslag finns också uppläsning av protokoll från föregående Botdagsafton med traditionsenligt endast en vag anknytning till vad som faktiskt förekom. Stående inslag är också utdelning av utmärkelserna Botilda och Botvid till högt förtjänta kusiner samt Årets Högtidliga Statyavtäckning.

En av kvällens stora begivenheter är Det Fria Ordet. Där kan vad som helst hända eftersom varje kusin då har möjlighet att ensam eller tillsammans med andra visa sina talanger, dock under viss tidsbegränsning. Framförandena kan ta sig vitt skilda former, t ex som en solo- eller kvartettsång, som ett tal över ett inte sällan mer eller mindre obegripligt ämne, ett konstverk, en blåsarkvintett eller ett bastubesolo. En del av bidragen hänsyftar på aktuella händelser inom den medicinska världen, medan andra är mer allmängiltiga. Kusinernas insatser är inte samordnade och kvaliteten skiftar men ligger ofta på en hög nivå. I slutet av högtidsmåltiden håller Primus Botor sitt Stora Tal till ordensmedlemmarna. Talet avslutas med att Primus eller annan lämplig kusin tillsammans med alla kusiner sjunger Den Stora Ordensvisan – även den oförändrad sedan den skrevs till Ordens första sammankomst.

När det nya Botåret infaller (vid 12-slaget på Botdagsafton) tar nästa års Primus Botor över, varefter ”O gamla klang...” sjunges unisont av kusinerna. Den tillträdande Primus uppmanar till sist kusinerna att ”gå ut och bota minst en under det nya botåret”. Botdagsafton och det gamla Botåret är därmed till ända.

Botgörarorden har nu snart funnits i över ett halvsekel

Bilderna: Botgörarordens emblem pryder väggen i Medicinska Föreningens kårhus och dess namn finns på donationstavlan i kårhusets entré.

Botgörarorden har nu snart funnits i ett halvsekel. De som har haft förmånen att ha deltagit i sammankomsterna under åren äger en skatt av glada minnen från glansfulla framträdanden av begåvade medicinare, varav några numera för alltid lämnat scenen.

Lars O Boréus
Per-Ola Granberg
Bo Hjern
Gunnar Höglund
Ingvar Liljefors
Anna-Stina Malmborg

Augusti 2004